

"Harareten çıkan sis ve buharlar ve bataklıklar arkasında görünen bir denizi, çamur içinde bir çeşmeye teşbihi ve Arapça hem çeşme, hem güneş, hem göz mânâsında olan ayn kelimesi, esrar-ı belâgatçe gayet mânidar ve münasıptır." Buradaki "çeşme", bildiğimiz musluk manasında mı, izah eder misiniz?

Buradaki "çeşme" bildiğimiz çeşme anlamında da kullanılıyor, çünkü bahsi geçen yerdeki şu değerlendirme buna açıkça işaret etmektedir:

"Kur'ân'ın nazarı ise her şeye yakın olduğu cihetle, Zülkarneyn'in galat-ı his nev'indeki nazarına göre bakamaz. Belki Kur'ân semâvâta bakarak geldiğinden, küre-i arzı kâh bir meydan, kâh bir saray, bazan bir beşik, bazan bir sayfa gibi gördüğünden, sisli, buharlı, koca Bahr-i Muhit-i Atlas-ı Garbîyi bir çeşme tabir etmesi, azamet-i ulviyetini gösteriyor."(1)

Yani koca Atlas okyanusu ayetin nazarında küçük bir çeşme gibi gösteriliyor ki, bu tabirin altında azamet-i İlahi vardır. Yani vakaya nereden ve kimin baktığı çok önemlidir. İnsan açısından Atlas okyanusu büyük bir derya iken, Allah açısından o derya Onun büyük mülkünde küçük bir çeşmedir.

Malum **"ayn"** kelimesi Arapça'da hem çeşme hem güneş hem de göz manasında kullanılıyor.

(1) bk. [Lem'alar, On Altıncı Lem'a.](#)